
Review

Reviewed Work(s): Modernizem 20. let 20. stoletja v Sloveniji by Bogo Zupančič

Review by: Ivan STANIČ

Source: *Urbani Izziv*, 2004, Vol. 15, No. 2, Evropa na vzhodu / Europe in the East (2004), p. 99

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/24920642>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

This content is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

JSTOR

Ivan STANIČ

Modernizem 20. let 20. stoletja v Sloveniji

Bogo Zupančič (2004) Arhitekt Josip Costaperaria in ljubljansko moderno meščanstvo, KUD Polis, Ljubljana

Bogo Zupančič nas še s svojo drugo knjigo vrača v slovensko arhitekturo 30. let prejšnjega stoletja. Trdi, da sta modernizem in moderna arhitektura takrat v Sloveniji našla plodna tla. Marsikdo tiste čase doživlja kot obdobje prvega razcveta vsega slovenskega, pravljici svet slovanske države, ki v marsičem označuje tudi današnjega. S pozitivne in negativne plati.

Po hitrem bibliografskem preletu, opisu mladost in šolanju na Hrvaškem rojenega arhitekta furlansko-hrvaško-nemškega rodu, nas avtor popelje na Primorsko v začetek 20. stoletja. Zaradi težkih denarnih razmer po smrti očeta je namreč Costaperaria študij opustil in se zaposlil pri Maxu Fabianiju. Ta ga je poslal voditi gradnjo Trgovskega doma v Gorici in Narodnega doma v Trstu, tistega, ki so ga fašisti požgali leta 1920. Nato se je poročil s koncertno pevko Miro Dev in kmalu potem oblekel vojaško suknjo. Prvo svetovno vojno je kot nadporočnik pretežno preživel v Srbiji, kjer je najbrž še okrepil svoja panslovanska hotenja, po njej pa se je za čuda naselil prav v Ljubljani. Tukaj je ustvaril nekaj znamenitih del zgodnjega slovenskega modernizma, še zlasti izstopajo meščanske vile na Vrtači. Po 2. svetovni vojni je še nadzidal sodno palačo v Ljubljani.

Hkrati z razlago arhitekture avtor knjige vztrajno prikazuje tudi družbeni okvir časa nastajanja arhitekturnih del. Ne piše zgolj in

samo o arhitekturi oz. arhitektu, ampak o vseh udeležencev v kreativnem procesu. Bralec, lahko spozna čas in okoliščine nastanka arhitekture, pa morda tudi okolje ki je arhitekturno misel spodbudilo. Prav to vztrajanje na usodni povezanosti časa, arhitekta, naročnika in izvedenega dela je vznemirljiva. Arhitekturni izraz, ki ga je arhitekt negoval, je verjetno bil posledica njegove svetovljanske drže, iskanja nadregionalnega ali nadnacionalnega okvira ali morda le natančnega naročila, ki mu je dobro izobražen arhitekt lahko ustregel.

Costaperaria se je šolal na Dunaju, razstavljal v Parizu, imel bogato knjižnico, zgledoval se je po tedanjih aktualnih oblikovalskih vzorih, kot sta art-deco in modernizem. Srečna okoliščina je bila, da je takrat nova oblast, kamor so so-

dili ljubljanski moderni meščani, hotela oddaljiti od nekdanjega germansko-alpskega sloga dvokapnih streh. Nedvomno je modernizem sovpadal z intelektualno omiko, slovensko nacionalno zavestjo in premožnostjo naročnikov, pa tudi z vero v odrešitev sveta v obliki nove arhitekture. »Življenje je bistveno širše od arhitekture« pravi Zupančič, »arhitektura je, če nekoliko posplošim, zgolj lupina tega dogajanja.«

Knjiga je opremljena s seznamom costaperarijevih del in projektov v Ljubljani, povzetkom, obsežnim seznamom virov, literature in ilustracij ter imenskimi in krajevnimi kazalom.

Ivan Stanič, univ. dipl. inž. arh.,
Urbanistični inštitut RS, Ljubljana
E-pošta: ivan.stanic@urbinstitut.si